Nr. 7. Podgórze, 10 kwietnia 1908 r. Rok VIII.

PRZEGLĄD CERAMICZNY

założony przez Karola Rollego.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przeglądu.“

PRZEGLĄD CERAMICZNY

WYCHODZI 10. i 25. KAŻDEGO MIESIĄCA.

Redaktor: Inżynier *Karol Rolle.*

PRZEDPŁATA ROCZNA: 10 kor., 5 rsr., 10 mk., 12 fr. Prenumeraty mniejszej jak roczna nie przyjmuje się. ZESZYT POJEDYNCZY 50 H.

ADRES ADMINISTRACYI I REDAKCYI: PODGÓRZE, św. FLORYANA 5.

CENA OGŁOSZEŃ WYNOSI: Za cm² 6 hal. Cała strona 20 k., 1/2 str. 12 k., 1/4 str. 7 k., 1/8 str. 4 k., przy 6-krotnem powtórzeniu 10%, 12-krotn. 16%, 18-krotn. 20%, 24-krotnem 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa Krak. Przedm. 9, i Administracya Gazety handlowo-rzemieślniczej w Warszawie Aleja Szucha Nr. 19.

Konkurencya Eternitu.

(Dokończenie, patrz zeszyt 6-ty).

Zaznaczam, że na podstawie tych moich wywodów gal. Związkowi przemysłu fabrycznego udało się przekonać sfery miarodajne o prawdziwości tego stanowiska i odzyskać je przez to ponownie dla dachówki glinianej.

Odnośnie do dobroci eternitu trudno dzisiaj coś pewnego orzec, a to z powodu krótkości czasu użycia jego w budownictwie. Nawet trudno będzie sobie wyrobić zdanie o samym eternicie, gdyż jest w złączeniu z samym dla siebie trwałym materyałem, a t. j. papą dachową, tak więc pochlebne świadectwa eternitowi wystawiane, w znacznej części należy odnieść do tego podkładu.

Przekonanie to czerpię już z dawnego okólnika, któren powiada, że: „wystarcza już łacenie łatami o wymiarach 30 na 50 *mm*, a to tam, gdzie się nie kładzie nacisku na zupełną szczelność na dostęp pyłu i śniegu". Z tego wynika, że gdy o tę szczelność chodzi, musi być użyte szalowanie i opapowanie, w przeciwnym razie krycie nie jest szczelnem.

O tem mogliby coś powiedzieć pewni właściciele młyna parowego w Budapeszcie. Tam kładziono eternit na łatach, umocowano gwoździami a następnie uszczelniono zetknięcia kitem. Krycie to nie utrzymało się, gdyż wiatr przedostał się szczelinami pomiędzy płytami, podniósł je a kit przerwał. Musiano krycie zrucić, a fabryka eternitu, która dała roczną gwarancyę, własnym kosztem uskuteczniła nowe pokrycie.

Nieopodal naszej fabryki na stacyi w Podgórzu - Płaszowie pokryto jeden z budynków eternitem. Spostrzegłem, że płyty skutkiem dłuższego działania słońca popaczyły się, a po deszczu znowu wróciły do należytego stanu.

Te wszystkie doświadczenia wzmacniają mnie w przekonaniu, że eternit sam nie jest szczelnym, a dopiero nabiera tej własności w kombinacyi z tekturą dachową i szalunkiem.

Z kolei chcę parę uwag poświęcić tej tak często przechwalanej ogniotrwałości eternitu.

Że właśnie w ogniu jest on niebezpiecznym i utrudnia tłumienie pożaru, o tem słyszeliśmy już poprzedniego roku. Czyniłem próby i w tym kierunku, i o tej ogniotrwałości przekonać się nie mogłem. Owszem przekonałem się, że eternit wystawiony pewien czas na działanie ognia, traci zupełnie moc i daje się w palcach przełamać.

I zapytuję: może eternit w tych warunkach nazywać się materyałem ogniotrwałym?

A teraz omawiając sposoby zwalczania konkurencyi eternitu w Galicyi, przedstawię Panom urzędowe dokumenta, sprawę tę poruszające. W r. 1905 miały być w Nowym Sączu pokryte eternitem budynki kolejowe o powierzchni dachu około 10,000 m^2. Rozporządzeniem Ministeryum kolejowego z 14 czerwca 1905 l. 22,229 polecono dyrekcyi kolejowej w Krakowie zastosować dachówkę glinianą do wszystkich budowli w obrębie tej Dyrekcyi.

W tymże czasie otrzymał Wydział krajowy we Lwowie następujące pismo z Ministerstwa kolei (l. 31,477/19). „W powołaniu na pismo z 26 czerwca 1905 l. 55,064 dotyczącego użycia eternitu, produktu niekrajowego, do krycia budynków na liniach galicyjskich, wyjaśnia się Wydziałowi krajowemu, że polecenie użycia wyłącznie tego materyału nie było wydane i że materyał ten wyjątkowo tam był dopuszczony, gdzie dachówka nie mogła być użyta z powodu swego ciężaru przy znacznych rozpiętościach i stromej lub płaskiej konstrukcyi dachu, lub gdy z powodu tego musiałyby być użyte kosztowne konstrukcye dachowe.

Wówczas używa się eternitu w miejsce innych materyałów jak blachy, morawskiego, śląskiego lub francuskiego łupku, które znowu są cięższe lub mniej ogniotrwałe od eternitu a również nie pochodzą z Galicyi.

Wobec tego Wydział krajowy raczy przyjąć do wiadomości, że przy wyjątkowem użyciu eternitu nie ma się na myśli szkodzenia przemysłowi galicyjskiemu i tego przemysł ten obawiać się nie ma powodu. W końcu nadmienia się, że niedawno polecono galicyjskim Dyrekcyom, by ograniczyły użycie eternitu do wyżej wymienionych specyalnie wypadków, a natomiast, by wszędzie indziej używały dachówki w Galicyi wyrabianej.

Kierownik c. k. Ministerstwa kolei
Wrba".

W tymże roku 1905 miał być pokryty eternitem budynek w fabryce tytoniu w Winnikach. Gal. Związek przemysłu fabrycznego zwrócił się w tej sprawie do Ministerstwa skarbu i do generalnej Dyrekcyi monopolu tytoniowego, i otrzymał z tąd następującą odpowiedź (17/12 1905 l. 45,466 VII. b.):

„W załatwieniu pisma do Ministerstwa skarbu z 17/9 zawiadamia się, że przy budowie w fabryce tytoniu w Winnikach zostanie zamiast eternitu zastosowaną dachówka gliniana. C. k. Dyr. w zast. Mussil." Te same rezultaty osiągnął Związek u Magistratów, w Krakowie, Lwowie i Tarnopolu.

Również Ministerstwo wojny zajmowało się

pytaniem, czyby nie użyć eternitu do budowy koszar i szpitali, budowanych w ostatnich trzech latach, a przedstawiających blisko 30,000 m^2 powierzchni dachów. Ale i tu dachówka zwyciężyła, i dziś po stoczonej kampanii wojennej możemy spokojnie patrzeć w przyszłość tem silniej przekonani, że dachówka gliniana między wszelkimi materyałami kryjącymi pierwsze zajmuje miejsce".

Nad referatem p. Ehrenpreisa rozwinęła się bardzo interesująca dyskusya, z której parę momentów tu pragnę przytoczyć.

I tak dr. Fischer przytoczył daty, odnoszące się do jednej wielkiej budowli rządowej:

1 m^2 eternitowego krycia	K 3.50
1 „ szalunku 26 m/m grubego	„ 1·50
1 „ papy	„ 0·50
Zatem 1 m^2 kompletnego krycia	K 5·50

W przeciwstawieniu koszt krycia dachówką za 1 m^2 komletnie wynosi w Czechach około 2·50 K a łacenia 0·35 K czyli razem 2·85 K.

Steinbrück stwierdził, że przy wyrobie eternitu użyto niekiedy zamiast azbestu, trocin drzewnych. — Wytrzymałość dachówki eternitowej z czasem maleje skutkiem wrażliwości na zmiany atmosferyczne (skutkiem tego w graubünden wydano zakaz użycia eternitu).

Mimo tego wzrasta użycie eternitu n. p. przy budowie linii kolejowej: Celowiec-Opcina-Tryest. W Vöcklabruch powstaje fabryka cementu, obliczona tylko na produkcyę eternitu, co jest dowodem, że użycie tego materyału wzrasta.

Inny mowca podniósł, że w Szwecyi największa tam fabryka cementu w Lomma zakłada fabrykę eternitu. Eternit uzyskał rozpowszechnienie w Danii, Szwecyi, Rosyi, Finlandyi, Prusach wschodnich i Szlezwiku-Holsztynie. Eternit wyrabia się z cementu i azbestu. Najlepszy azbest pochodzi z Kanady i kosztuje 135 mk. za 100 kg. W Rosyi kosztuje cement zaledwie 1/3 tej kwoty. W Galicyi (gdzie?) i innych krajach czynią poszukiwania tego minerału, wynaleziono zaś obfite pokłady w północnej Szwecyi. Do wyrobu eternitu azbest musi być włóknisty, ten się miele na holendrach, przepuszcza przez sita bębnowe, przez co robi się rodzaj tkaniny z włókien azbestowych, którą się cementem powleka, na to idzie nowa warstwa azbestu, potem cementu i t. d. aż do grubości płyty około 10 cm. Kraje się następnie masę na płyty 1,2 m^2 powierzchni i zprasowuje do grubości 3–4 m/m poczem następuje proces twardnienia cementu i gdy dojdzie do tego, że masa da się krajać, wówczas płyty kraje się na mniejsze płytki, a te po trzymiesięcznem leżeniu zdolne są do użycia.

Inny mowca znowu podał notatkę z „Linzer Tagespost" z 28 lutego 1907 o pożarze w pewnej miejscowości w Austryi górnej: „interesującem było rozpadanie się płyt azbestowych, którymi była pokrytą część domu. Było ono połączone z tak głośnym hukiem, że w sąsiednich wsiach wzięto to za strzały przy rozsadzaniu skał w kamieniołomie".

Inni mowcy podnosili potrzebę obrony przemysłu ceramicznego przed eternitem przez odnośne przedstawienia u Ministerstwa kolejowego, przyczem jeden z mowców podniósł, że w żadnym z krajów Monarchii nie daje się w tym stopniu pierwszeństwa przemysłowi krajowemu, jak w Galicyi. Galicya w tym kierunku zajmuje pierwsze miejsce w Austryi. Może niezbyt czule były te słowe we Wiedniu wypowiedziane, ale dla nas stanowią miłe świadectwo, że praca w tym kierunku nie musi iść na marne, gdy już zwraca uwagę u obcych. *R.*

Ruch budowlany w Krakowie.

W roku bieżącym rozpoczęto następujące budowle z fundamentu, lub kończą rozpoczęte w roku zeszłym, przy ulicach: św. Anny l. 9 dwupiętrowy dom Towarzystwa dla kredytu hipotecznego i osobistego. — Plac szczepański l. 6 dwupiętrowy dom Związku handlowego Kółek rolniczych. — Ulica Grodzka l. 26 trzypiętrowy dom. — Ulica Floryańska l. 28 trzypiętrowy dom. — Róg ulicy Smoleńskiej i Swobody trzypiętrowy dom. — Podzamcze l. 28 trzypiętrowy dom. — Róg ul. Smoleńskiej i Swobody dwupiętrowy dom. — Róg Jabłonowskich-Garncarskiej dwupiętrowa kamienica Zgrom. SS. Serca Jezusowego. — Plac Groble, obok gimnazyum, dwupiętrowy dom. — Ul. Wolska (naprzeciw „Sokoła") dwupiętrowy dom. — Podwale l. 13. i 14. trzypiętrowe kamienice z oficynami. — Łobzowska l. 13 dwupiętrowy dom. — Karmelicka l. 28 dwupiętrowy dom. — Karmelicka l. 1 trzypiętrowy dom. — Długa l. 8 trzypiętrowy dom. — Krowoderska l. 6 dwupiętrowy dom. — Długa l. 13 trzypiętrowa kamienica. — Długa l. 56 dwupiętrowy dom. — Długa l. 67 trzypiętrowy dom z oficynami. — Rynek Kleparski l. 10 trzypiętrowy dom. — Rynek Kleparski l. 16 nadbudowa II. piętra.— Zacisze l. 8 nadbudowa II. piętra. — Topo

łowa l. 4 dwa dwupiętrowe domy. — Rakowicka l. 9 dwupiętrowy dom. — Poniatowskiego l. 10 dwupiętrowy dom. — Poniatowskiego l. 12. dwupietrowy dom. — Augustyańska róg Dietlowskiej trzypiętrowa kamienica.— Dietlowska obok szkoły barakowej dwa trzypiętrowe domy. — Dietlowska l. 101 przybudowa dwupiętrowej i jednopiętrowej oficyny. — Berka Joselowicza l. 19 dwupiętrowy zakład stolarski p. Kleinbergera.

W ostatnim czasie wpłynęły następujące plany do budownictwa miejskiego ; Plac Szczepański l. 8 trzypiętrowy dom Towarzystwa rolniczego (obecnie burzą stary budynek). — Plac Szczepański l. 2 trzypiętrowy dom z oficyną. (stary obecnie burzą). — Ul. Straszewskiego l. 7 trzypiętrowy dom — Ul. Wolska l. 28 większe adaptacye w trzechpiętrowym domu. — Ul. Siemiradzkiego l. 3 dwupiętrowy dom. — Ul. Krowoderska trzypiętrowy dom. — Ul. Długa l. 6 a trzypiętrowy dom.

Ul. Sebastyana l. 7 przybudowa jednopiętrowej oficyny. — Ul. Zielona l. 15 przebudowa i nadbudowa trzeciego piętra istniejącego domu. — Ul. Stradomska l. 15 dobudowa dwupiętrowej oficyny. — Ul. Berka Joselowicza l. 7 maly budynek w podwórzu — Ul. św. Sebastyana l. 36 nadbudowa trzeciego piętra domu. — Plac Bawół l 3 budowa dwupiętrowego domu. — Róg ul. Kupa i Izaaka trzypiętrowy dom. — Ul. Bocheńska (dawniej Pusta) róg Gazowej dwupietrowy dom z trzypiętrową oficyną z salą na zgromadzenia izraelickiego Powszechnego stow. budowy tanich domów mieszkalnych i domów robotniczych. Ul. Jakóba l. 31 budowa domku w podwórzu. Ul. Grodzka l. 14 budowa portalu sklepowego.

Wedle „Czasu“.

Kartel fabrykantów porcelany.

Austryaccy i niemieccy fabrykanci porcelany, idąc za niezdrowym przykładem trustów i karteli amerykańskich i europejskich, postanowili również związać się, w kartel. Zaznaczyć trzeba, że Austrya ma bardzo znaczny udział we wszechświatowej produkcyi szkła i porcelany i niejeden z austryackich turystów nabywając np. w Wenecyi sławne szkła weneckie u Salviattiego, nabywa wyroby czeskie lub austryackie. Otóż z początkiem tego roku fabrykanci porcelany zawiązali się w kartel i postawili kupcom porcelany tak ciężkie warunki do przyjęcia, że zmusiło to ich do jak najenergiczniejszej obrony. Kartelowcy zażądali przedewszystkiem, ażeby kupcy oprócz dobrego towaru przyjmowali i sprzedawali także wybiórki (Ausschus), ponadto podwyższyli ceny przy niektórych artykułach nawet o 60% a wreszcie zażądali, by wszyscy kupcy zobowiązali się rewersem, że tylko u fabryk należących do kartelu będą pokrywali swoje zapotrzebowanie. Żądania kartelowców, gdyby weszły w życie, odbiłyby się przedewszystkiem na konsumentach, tj. na publiczności, gdyż kupcy zdani na łaskę i niełaskę kartelu, musieliby sprzedawać publiczności towar gorszy, a ponadto także znacznie podwyższać ceny. Rokowania, które wiedeńskie towarzystwo kupców porcelany w imieniu kupców austryackich i węgierskich podjęło z kartelem, nie doprowadziły do żadnego wyniku, tak, że wreszcie musiano zwołać ankietę do Wiednia, któraby tę sprawę definitywnie rozstrzygnęła. Dnia 25 marca ankieta taka odbyła się we Wiedniu, a brało w niej udział 84 kupców, zastępujących 708 firm handlujących porcelaną i 20 fabrykantów porcelany zastępujących kartel. Kupiectwo galicyjskie zrozumiało ważność chwili i zorganizowało się w związek, do którego przystąpiła większość firm galicyjskich i bukowińskich. Imieniem związku tego występował w Wiedniu p. Jakób Lewicki. Podczas obrad ankiety, które trwały przeszło 10 godzin, doszli kupcy i fabrykanci wreszcie do porozumienia. Mianowicie wywalczono na członkach kartelu, że wybiórki nie zostaną wprowadzone w handel, natomiast podwyższono ceny jeszcze o 3%, po przeprowadzeniu zaś tych żądań kupcy mogli się już zgodzić na podpisanie rewersu, co też rzeczywiście zostało uskutecznione. Wobec tego należy oczekiwać od lipca podwyższenia cen porcelany dochodzącego nawet do 50%.

Każden ceglarz polski powinien bojkotować wyroby pruskie a popierać swojskie!

Fabryka cementu w Galicyi.

Już wspomnieliśmy w nrze 6. naszego pisma o mającej powstać fabryce cementu w Andrychowie.

W sprawie tej otrzymaliśmy odezwę komitetu tymczasowego, którą w dosłownem brzmieniu zamieszczamy:

„Wezwanie do pracy nad uprzemysłowieniem kraju naszego stało się w ostatnich czasach nie bez skutku doniosłem hasłem społecznem. To też wszyscy życzliwi krajowi obywatele, garną się z ochotą do pracy, aby dźwignąć go ekonomicznie i zgotować społeczeństwu lepszą przyszłość, przysparzając ludowi pracy i dobrobytu i wstrzymując emigracyę jego na obczyznę.

Wiedząc, że Wielmożny Pan hołduje również tym zapatrywaniom, zapraszamy Go uprzejmie do zbiorowej pracy nad założeniem fabryki cementu portlandzkiego w Andrychowie koło Wadowic, przez zorganizowanie Spółki akcyjnej lub innej z kapitałem około 2 milionów koron. W tym celu prosimy o wzięcie udziału w subskrypcyi na akcye lub udziały, których prawdopodobnie wysokość od 200 do 500 koron oznaczy się w swoim czasie, aby ułatwić i mniej zamożnym uczestnictwo w tem dziele.

Lecz nie tylko samo poczucie życzliwości dla kraju powinno być bodźcem do tej zbożnej pracy, również i interes własny, rzetelny a pewny zysk w postaci wysokiej dywidendy — winien nas zachęcić do przyłożenia cegiełki do tej budowy bogactwa kraju — podobnie jak to czynili niedawno sąsiedzi nasi, Czesi i Węgrzy. Wszak ekonomiści, nie bez słuszności utrzymują, że suma dóbr wszystkich obywateli kraju jest dobrem publicznem.

Nie patrzmyż nadal obojętnem okiem, jak obcy u nas robią interesa na polu przemysłu i handlu, wywożąc zyski zagranicę.

Cement jest w naszych czasach materyałem, którego zapotrzebowanie i użycie do nowoczesnych budowli tak wodnych jak i lądowych z każdym dniem wzrasta z powodu konieczności obywania się bez zbyt drogiego drzewa, które zastępuje przeważnie konstrukcya żelazno-betonowa. Ceny cementu idą ciągle w górę, podnosząc zyski fabrykantów, wskutek czego wszystkie **cementownie** rozwijają się pomyślnie, a spółki wypłacają piękne **dywidendy**. Konjunktury handlowe i budowlane dla cementu są obecnie — i będą w przyszłości coraz to pomyślniejsze, a nie licząc nawet na export, może nowa fabryka łatwo zbyć w kraju 3 do 4 tysięcy wagonów tj. 150.000 do 200.000 beczek cementu, bo popyt musi wzrastać z powodu zamierzonych olbrzymich budowli w najbliższym czasie. Wszak już dziś znaczna część cementu przychodzi z zagranicy, bo zapotrzebowanie przekracza 15 tysięcy wagonów rocznie.

Warunki założenia fabryki cementu w Andrychowie są nader pomyślne; surowiec jest wybornym materyałem, co wykazały analizy; pokład marglu starczy na przeszło 30 lat fabrykacyi. Już druga synteza i wypalenie cementu w Kopenhadze wykazały bardzo dobre własności produktu, co udowadniają załączone orzeczenia (patrz broszurka „O warunkach i korzyściach założenia fabryki cementu w Andrychowie, inż. K. Kłębkowskiego). W pobliżu placu budowlanego przyszłej fabryki przechodzi tor kolejowy i przepływa obfity potok. W niedalekiem sąsiedztwie, co również jest bardzo ważnem, powstały kopalnie węgla, jak Brzeszcze, Jaworzno, Borowa, Siersza wodna i inne.

A wreszcie od trasy przyszłego kanału spławnego leży Andrychów w odległości tylko 20 klm.

Na podstawie przytoczonych dowodów możemy twierdzić, że chwila obecna jest bardzo pomyślna dla założenia cementowni w Andrychowie, a za rok lub dwa byłoby już za późno, gdy większość fabryk zrekonstruuje się i podwoi produkcyę swoją.

Zapraszamy więc i wzywamy Wielmożnego Pana, jak i wszystkich wierzących w naszą przyszłość — do wspólnej a zbożnej pracy, przez którą dźwigniemy kraj ekonomicznie i poprzemy oświatę i uobywatelenie ludu naszego.

O terminie ogólnego, konstytuującego się zgromadzenia przyszłych akcyonaryuszy damy niebawem znać."

Kronika.

Zgon. We Lwowie zmarł w d. 3. marca Franciszek Karol Bartosz współwłaściciel kaflarni we wieku lat 40.

Budowle publiczne. We Lwowie rozpisana licytacya ofertowa z terminem 18 kwietnia na budowę wojskowego magazynu na słomę i siano. 82.000 kor.

Dyrekcya kolejowa we Lwowie buduje dwa szeregi domów po sześć trzypiętrowych z przeznaczeniem na mieszkania dla służby kolejowej.

W Krakowie buduje miasto chłodnię w rzeźni miejskiej kosztem około 400.000 kor. Budowę otrzymał budowniczy Hroboni.

W Zbarażu towarzystwo „Sokół“ przystępuje do budowy gmachu własnego kosztem 50.000 kor.

W Kołomyi Dyrekcya kolejowa przystępuje do budowy dwupiętrowogo budynku maszynowego kosztem 47.000 kor.

W Żydaczowie. Magistrat ogłasza licytacyę na budowę rzeźni kosztem około 17.000 kor. z terminem dla wnoszenia ofert do 24 kwietnia.

„Pustelnik“ towarzystwo akcyjne dla wyrobu dachówek w Warszawie, dało za r. 1907 dochodu 32 rb. od akcyi tysiąc rublowej t. j. 3, 2%.

„Łazy“. Towarzystwo akcyjne fabryki cementu odbędzie w Warszawie (Warecka 10) w dniu 30 kwietnia ogólne zebranie z porządkiem dziennym: sprawozdanie zarządu i komisyi rewizyjnej; bilans za r. 1907; budżet na r. 1908; wybór dwóch członków zarządu i jednego zastępcy oraz komisyi rewizyjnej; sprawy bieżące; wnioski akcyonaryuszy.

st.

Pouczenie kaflarzy w Krakowie. Stowarzyszenie krakowskich robotników, kaflarskich ogłasza, aby kaflarze z prowincyi do Krakowa nie przyjeżdżali, gdyż tu panuje chwilowy brak pracy.

Strejk kaflarski. U Wilhelma Arnolda kaflarza w Stanisławowie był kilkudniowy strejk czeladników kaflarskich, a zakończył się ugodą, przez którą czeladnicy uzyskali podwyżkę 6-ciu hal. od kafla.

Polski węgiel w Wiedniu. Kopalnia „Saturn“ z Królestwa polskiego zawarła z magistratem wiedeńskiem umowę na dostarczanie przez trzy lata węgla dla gazowni i elektrowni za roczną kwotę 425.000 kor. — Cena cetnara węgla w lecie 1,73 kor. a w zimie 1,78 kor. loco stacya Granica a transport z tej stacyi do Wiednia wynosi 93 h. za 100 kg. Cena uzyskana przez Magistrat jest mniejszą, niż dotychczas płacona za węgiel pruski.

Fabryka dachówek cementowych w Horodence, stowarzyszenie zarobkowe z ograniczoną poręką, zostało z dniem 30 stycznia wpisane do rejestru handlowego sądu w Kołomyi. Udział w stowarzyszeniu wynosi kor. 100. Członkami zarządu są ponowie: Tytus Zulauf dyrektor kasy oszczędności, dr. Czesław Niewiadomski, radca c. k. Namiestnictwa, Pelagiusz Sadowski inżynier powiatowy, dr. Ignacy Baran adwokat, dr. Witold Święcicki adwokat i Tomasz Stefanowicz, zarządca dóbr. Nowe stowarzyszenie zabrało się raźnie do pracy, na razie rozpoczęło zbierać udziały, a w krótce przystąpi do założenia fabryki.

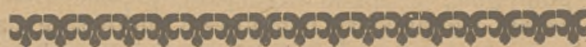
Nowemu przedsiębiorstwu składamy życzenia powodzenia.

Ruch budowlany w Warszawie i w roku bieżącym zapowiada się bardzo słabo. Nieporozumienie pomiędzy przedsiębiorcami a murarzami trwa dalej. Ci ostatni utrzymują się przy żądaniu ośmiogodzinnego dnia roboczego, co znowu dla przedsiębiorców stanowi warunek nie do przyjęcia. Stanowisko murarzy wpływa na stagnacyę we wszystkich gałęziach przemysłu, związanych z budownictwem a niezwykle cierpi na tem ceglarstwo, i przewidywać należy, że podobnie jak w roku przeszłym, tak i w tym wiele cegielni nie rozpocznie zupełnie ruchu.

Nowe cegielnie w Krakowie. Znaczne zapotrzebowanie cegieł w latach ubiegłych wpłynęły na przedsiębiorczość w tym przemyśle. Jak się dowiadujemy, ma być w tym roku wybudowaną cegielnia z piecem kręgowym na Zwierzyńcu i w Woli duchackiej Koło Płaszowa.

Nowa kolejka leśna. W okolicy Sokolnik powstaje nowa parowa kolejka leśna, którą buduje firma „Braci Rubinstein i Frommer we Lwowie“. — Dostawa nawierzchni, parku wozowego i lokomotyw powierzoną została reprezentantowi firmy Roessemann i Kühnemann p. Juliuszowi Weissowi we Lwowie.

KRAJOWE KURSA
dla
PRZEMYSŁU
KIERAMICZNEGO
w Podgórzu

Kształcą personal pomocniczy dla wszelkich zakładów ceramicznych.

Nauka trwa 18 miesięcy i rozpoczyna się corocznie z dniem 1 paźdz.

Nauka bezpłatna.

Stożki Segera do mierzenia temperatur w piecach. **Aparaty do kontrolowania** ruchu technicznego, jak ciągomierze rozmaitych systemów, zegary, termometry i aparaty do badania gazów kominowych. Piece próbne do topienia glazur rozmaitych systemów, opalane koksem, węglem kamiennym lub drzewnym.

Świdry do wierceń próbnych najlepszej konstrukcyi; wiercą w 3 godzinach 10 m. **Aparaty** do badania materyałów budowlanych. Potrzeby laboratoryjne. Dzieła techniczne z zakresu ceramiki.

Szybrowy papier. Stalowy drut do obcinania itd.

Dostarcza po oryginalnych cenach:

Jan Lombardo
chemik technolog w Podgórzu.

KRAKOWSKA GAZOWNIA
MIEJSKA
Nr. Telefonu: Zakładu 72, Filii 198, Sklepu 345.

Poleca Szan. Publiczności:

Smołę gazową (ter)
do utrwalania drzewa jako to: słupów parkanowych, wiązań mostowych, poręczy, dachów gontowych, oraz do smołowania dachówek, zwłaszcza cementowych.

Koks gazowy
gruby do kuźni i osuszania, łamany na opał.

PIERWSZY KRAKOWSKI ZAKŁAD ŚWIATŁODRUKÓW
T. KASZNICA i Ska
Grzegórzki, Piaski 33, obok Krakowa przy Mogilskiej rogatce - -
- - - Telefon 114. - - -

Wykonuje reprodukcye wszelkich rysunków technicznych o największych rozmiarach jak: negrografie, wielokolorowy druk algraficzny. Największa rama do kopiowania o rozmiarach 2000×1000 mm. Do reprodukcyi należy nadesłać kopię na kalce papierowej lub płóciennej, względnie oryginalny rysunek. Odbitki negrograficzne nie różnią się wcale od planów rysowanych tuszem.

BIURO TECHNICZNO-RYSUNKOWE
przyjmuje do opisywania, kopiowania i adjustowania rysunki techniczne. — Przyjmuje dostawę wszelkich przyborów rysunkowych, instrumentów i narzędzi mierniczych.
Próbki i wzory reprodukcyi wysyła się bezpłatnie.

PATENTY na wynalazki
wyjednywa
Inżynier Stan. Dzbański
przysięgły Rzecznik patentowy
Wiedeń VII. Lindengasse 2 (w pobliżu c. k. urzędu patentowego).

Redaktor odpowiedzialny: Inżynier Karol Rolle Druk W. Poturalskiego w Podgórzu.